

Щороку площа плодоносних насаджень виноградників скорочується, що обумовлено в основному дефіцитом садівного матеріалу. Виробництво посадкового матеріалу на найближчі 8 - 10 років має бути спрямоване на одержання, з одного боку, елітних і з другого – сертифікованих саджанців. Крім того, впровадження й виробництво саджанців високих категорій якості дасть змогу одержувати стійкі врожаї винограду, знизити собівартість продукції і підвищити економічну ефективність галузі.

Список використаної літератури

1. Статистичний щорічник України за 2008 рік // За ред. О.Г. Осауленка. – с. 133.
2. Горбачов А.П. Розвиток інтенсифікації виноградарської галузі на Миколаївщині/ А.П. Горбачов// Пропозиція. – 2006.- №9.-с.42.
3. Авідзба І.А. Формирование концепции экономическо-правовой безопасности предприятий виноградно-винодельческой отрасли / И.А. Авідзба // Економіка АПК.- 2005. - №3.- с.73.
4. Гаркуша О.М. Розміщення виноградарства і виноробства у Миколаївській області / О.М. Гаркуша // Вісник аграрної науки. – 2000.
5. Виноградний конвеєр // Сад, виноград і виноУкраїни. – 2008. - №5-7.- с.34-36.
6. Гаркуша О.М. Формування ефективного виноградарсько – виноробного підкомплексу АПК України / О.М. Гаркуша// Миколаїв: МДАА, 2001. – 281 с.

УДК 631.16:658 (338.4)

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В КИРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

І. В. Маковійчук, аспірант.

Уманський національний університет садівництва

In the article, consisting and prospects of development of production of milk is considered of the Kirovograd area, functioning of milk industry is analyzed.

В статье рассмотрено состояние и перспективы развития производства молока в Кировоградской области, проанализировано функционирование молочной отрасли.

Вступ. Однією з найважливіших галузей тваринництва в Україні є скотарство. Це великий і досить складний підкомплекс АПК, головна його продукція – молоко та яловичина.

Молочне скотарство – найбільш трудомістка і важлива у соціальному сенсі галузь тваринництва. Зниження виробництва цієї галузі призводить до зниження якості харчового раціону населення, а це в свою чергу негативно впливає на здоров'я української нації. Молоко є основним джерелом постачання найбільш цінних для організму людини білків, тому важливо щоб фізіологічні потреби людей в необхідному розмірі задовольнялися в результаті споживання молочних продуктів.

Постановка задачі. Виробництво молока було завжди одним з найважливішим напрямком функціонування вітчизняних сільськогосподарських підприємств. За роки незалежності дана галузь опинилася в кризовому стані. Значно зменшилося поголів'я дійного стада, зменшилася продуктивність корів, понизилася якість молока.

Втрата Україною позицій на світовому ринку молока і молочних продуктів, низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції зумовлена недостатньо обґрунтованою і невдало реалізованою аграрною реформою, недосконалою системою ринкових відносин, відсутністю продуманих напрямів стратегічного розвитку молочного підкомплексу АПК. Отже, наявність вище зазначених проблем робить досить актуальним як теоретичні так і практичні дослідження ефективності функціонування молочної галузі.

Проблемам розвитку і функціонування молочної галузі приділили багато уваги вчені-економісти, зокрема В.І. Бойко, П.Т. Саблук, Ю.Ф. Мельник та інші. Хоч тема розвитку виробництва молока має безліч різноманітних підходів вирішення, залишається ряд питань недостатньо вивчені, що до подальшого функціонування молочного скотарства на рівні країни і її регіонів.

Результати проведених досліджень. Дослідження тенденцій розвитку виробництва молока в Україні та за кордоном і сегменту цього ринку ведуться тривалий час. Провідні країни-виробники молока нарощують темпи виробництва і за останні два роки збільшили його обсяги на 1,8 %. Лише деякі країни, серед яких і Україна, стабільно знижують поголів'я худоби та надої молока. При цьому в світі існує інша тенденція: при зменшенні поголів'я стада збільшується його середня продуктивність. Наприклад, у США поголів'я корів зменшилося удвічі, а надої молока на кожну голову збільшилися утричі й досягли 8,6 тис. кг на рік, водночас середні надої по Україні становлять лише 3—3,5 тис.кг.[6].

Україна має сприятливі умови для виробництва молока, але проблему насичення внутрішнього ринку не вдалося вирішити повною мірою навіть в кращі для розвитку молочного скотарства роки. Але, варто зазначити, що наприкінці 80-х — на початку 90-х років Україна була близькою до вирішення цього питання. За норми споживання 380 кг фактично споживалося 373 кг (в 1960 р. – 230 кг, в 1970 р. – 311 кг, в 1980 р. – 331 кг), що становило 98,2 % до норми. У 90-х роках виробництво і споживання молока на душу населення почало катастрофічно знижуватися [2].

Зниження виробництва молока в Україні обумовлено перш за все зниженням поголів'я корів. За даними Державного комітету статистики України у 1990 р. поголів'я корів в усіх категоріях господарства складало 8527,6 тис. гол., а в 2010 р. – лише 2736,5 тис. гол. Скорочення поголів'я корів було характерне майже для всіх регіонів України, в тому числі і Кіровоградському (табл. 1). Поголів'я корів в Україні на протязі 1995-2010 років зменшилося в 2,8 раза, а в Кіровоградській області - в 3,9 рази.

Таблиця 1

Чисельність поголів'я корів в Україні та Кіровоградській області

Показник	Рік							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Україна, тис. гол.	7818,3	5431,0	3926,0	3635,1	3346,7	3095,9	2856,3	2736,5
Кіровоградська область, тис. гол	279,7	153,5	100,6	94,6	87,1	80,4	73,9	71,8

Виробництво молока в Україні на протязі 1995 – 2009 років зменшилося з 17274,3 тис. тонн до 11609,6 тис. тонн, в Кіровоградській області характерна така ж сама тенденція з 541,1 тис. тонн до 346,5 тис. тонн. (табл. 2). Продуктивність корів як в країні в цілому так і в Кіровоградському регіоні на протязі досліджувальних років значно покращилася.

Таблиця 2

Виробництво молока та продуктивність корів в Україні та Кіровоградській області

Показник	Рік						
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Вироблено молока, тис. тонн в Україні	17274,3	12657,9	13714,4	13286,9	12262,1	11761,3	11609,6
в Кіровоградській області	546,1	385,0	394,9	389,9	366,2	346,3	346,5
Надій на корову, на рік, кг в Україні	2209	2330	3493	3655	3664	3799	4065
в Кіровоградській області	1952	2508	3925	4122	4204	4307	4689

Всі причини розладу в галузі молочного скотарства тісно пов'язані одна з одною. Збитковість галузі зумовила скорочення поголів'я тварин і зменшення до критичної межі обсягів виробництва продукції. Це своєю чергою призвело до розладу таких важливих галузей промисловості, як молочна і м'ясна, потужності яких задіяні на 15–20 % [1, 7]. Все це загрожує зниженню продовольчого забезпечення людей і призводить до соціальної напруги в суспільстві. Це суто об'єктивні причини. Але ж відбувались і суб'єктивні причини, особливо незадовільно в ці роки вирішувались питання кормовиробництва. Напротязі останніх років використання кормів для тваринництва у всіх категоріях господарств значно зменшилося, що стола однією із головних причин зниження продукції тваринництва.

Основними причинами скорочення поголів'я молочної худоби і спаду виробництва молока стали порушення рівноваги між попитом і пропозицією, ігнорування закону вартості, згідно з яким ціна на продукцію є грошовим виразом вартості, монополізм переробних підприємств тощо. Внаслідок цінових деформацій молоко продається практично за безцінь, а ціни на промислову продукцію і послуги досягли такого рівня, при якому виробництво молока в абсолютній більшості господарств стало низькорентабельним або збитковим. Все це не створює необхідних умов і стимулів для розширеного відтворення і конкурентоспроможності виробництва молока [8].

Україна та Кіровоградський регіон зокрема мають всі можливості для покращення теперішнього становища молочного виробництва та зайняти своє місце на світовому ринку молока. Для цього галузь потрібно спрямувати на інтенсифікаційний шлях розвитку.

Інтенсивна форма розширеного відтворення будується на постійному використанні досягнень науково-технічного прогресу, які зводяться до таких напрямів: використання високопродуктивних тварин і скорочення строків їх служби; організація відтворення стада і селекційно-плеємної роботи; повноцінна годівля, збалансована по всьому комплексу поживних речовин та енергії з диференціацією залежно від рівня продуктивності, віку і фізіологічного стану тварин; перехід до прогресивних способів утримання; механізація та автоматизація виробничих процесів; розвиток технологічної спеціалізації тощо [1].

Висновок. Незважаючи на всі негативні тенденції галузі, які склалися в процесі ринкових перетворень, молочний сектор має високі потенційні можливості щодо позитивного розвитку і функціонування. Ефективне нарощування виробництва продукції молочного скотарства може зумовлюватися такими факторами: 1) поліпшення плеємних та продуктивних якостей поголів'я та збільшення його кількості; 2) створення міцної кормової бази та чітке дотримання раціонів годівлі; 3) впровадження в дію нових технологій утримання тварин; 4) підтримка виробництва з боку держави, яка виражалася б у кредитуванні виробників, забезпеченні позитивних цін і створенні сприятливого клімату для інвестицій як закордонних так і національних.

Список використаної літератури

1. Бойко В.І., Коржинський М.П. Козак О.А. Молочне скотарство: проблеми і напрями його подальшого відродження / В.І. Бойко, М.П. Коржинський, О.А. Козак // Економіка АПК. – 2004. – №12. – С. 32-35.
2. Гіржева О.М. Пріоритетні напрями збільшення та підвищення ефективності виробництва молока / О.М. Гіржева // Вісник національного університету "Львівська політехніка" Проблеми економіки та управління. – 2008. – С. 430-437.
3. Дані головного управління статистики в Кіровоградській області [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.kr.ukrstat.gov.ua/stat_inf_rik
4. Дані державного управління статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Козак О.А. Український молочний сектор: тенденції та перспективи розвитку / О.А. Козак // Агроінком. – 2008. – № 3-4. – С.37-41.
6. Козак Ю.П. Стан та перспективи розвитку молочного підкомплексу регіону / Ю.П. Козак // Агроінком. – 2008. – № 3-4. – С. 41-44.
7. Саблук П.Т., Бойко В.І. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні / П.Т. Саблук, В.І. Бойко – К., 2005. – 340 с.
8. Соловйов М.Ф. Економічний механізм інтенсифікації молочного скотарства / М.Ф. Соловйов, А.А. Романенко // Вісник ХНАУ. – 2007. – № 2. – С. 236-245.